

In de brochure inzake de grond Prof. Dooyeweerd. Dr Popma van de wijsbegeerte n° in den mond idigens ooit heeft

bedachten, ook ten schouwingen van zoo vernietigend dat men zich weer op zóó schrijven? le-broeders, mede-formeerde weten-gespeeld met het lijdenis?

schrijft Prof. Hepp voelen der heeren en A. Janse niet e past eenvoudige

Wel opschrikken die collega's van Vrije Universiteit dat alle menschen dat ze dood zijn Ef. 2:1? Dat ze led en geneigd tot en werkelijk, dat de gunst en de

bij een lezer van ter op de hoogte k tel tegen mede lid van dezelfde fell

het woord geven. Prof. Hepp door het eenige, dat brochure. En wel der wijsbegeerte". 44 van dat boek buurt.

et de beschrijving te aanvaardt be n, zoals die ge

md — let wel — mensch. Prof. V

d, verstaat dat de rd Gods ook aan-zegt. Tenslotte is dan met een niet. Ook hier kan de heeft slechts te atten.

mededeeling der s menschen door (!) treft dan ook allen, die in hem in wie weet wat r dat z'n spreken „want zij hebben heid Gods" (Rom. dividueel lid van t niet maar een z'n leven. Want :26); ja juist uit evens zijn, komen

gesmoord. Pick eelingen van Jo t van een Loof s de aanvoerder e onderaanvoer n zullen straks ke straf ontvan od! Juist op het us, die het rón, een afschrik dle rebellen die veringen en toe ven opstand. is heeft een ge as, die zijn vrij aangevoerd bij dat ontstaan is. meinen. mededeeling van chfeest de stad slaten. Een z.g. lk. En daarva rruik. Tenminste, abbalha om hun illen.

de schare riep deed, gelijk bij

len waarop het sommige hand er kwam een ok op iets der rabbas-vrienden rgaderd waren. gingen aan, dat u mogen deelen. Maar niet mel eid zij staan te ns voor, dat zij

voort booze bedenkingen en allerlei andere gruwelen, die hem verontreinigen (Matth. 15: 18-19)."

Tot zoover Prof. Vollenhoven. En we vragen: kan de ontzettende werkelijkheid van den geestelijken dood ooit zuiverder en meer schriftuurlijk worden geteekend? En we vragen ons af: hoe kan dan Prof. Hepp deze woorden lezende, zoo'n vernietigend vonnis schrijven en dat den volke bekend maken? Als we niet aan iets heel ergs willen denken dan blijven we rondtasten in een dikke mist.

Maar het wordt nog erger en raadselachtiger. Op blz. 61 constateert Prof. Hepp weer eens, dat Prof. Vollenhoven in „flagranten strijd" komt met de belijdenis. En dan diktmaal met wat onze belijdenis zegt over de plaatsvervangende voldoening van Jezus Christus. Ook weer een ontzettende aanklacht. En zoo ze waar zou zijn een afschuwelijke ketterij, want dan wordt geloofend, dat Christus de volle schuld en de gansche straf voor de zijnen borgtochtelijk gedragen heeft! Maar toch, Prof. Hepp moet deze zware afwijking constateeren, „hoezeer dit het broederhart smart".

Wat toch is het geval? Prof. Vollenhoven zou beweren, dat de eerste dood „waarbij het lichaam in het graf wordt geborgen, ook voor de kinderen Gods strafinhoudt" en dat „de dood ook voor de geloovigen nog straf (is)". En — dat spreekt in de lijn van Prof. Hepps betoog vanzelf — Prof. V. zou dat zóó doen, dat de constateering van de bovengenoemde, goddelooze afdwaling gebiedend noodzakelijk is, zóó dus, dat geen enkele andere beschouwing van en afleiding uit het geschrevene meer mogelijk is. Zoo dus, dat het warm kloppende broederhart, hoe smartelijk 't ook is, moet erkennen, dat de plaatsvervangende voldoening van Christus is aangetast. Nietwaar, Prof. Hepp schrijft, en zoekt en wikt en weegt, naar hijzelf zegt, met een „broederhart". En een „broederhart" constateert alleen een dergelijke afdwaling wanneer iedere andere verklaring ten eenen male onmogelijk is.

Nu heb ik, hoe ik ook zocht in wat Prof. V. schrijft, de tusschen „" geschrevene uitspraken nergens kunnen vinden!

Driemaal gebruikt Prof. V. het woord straf in verband met den dood. Ik citeer maar weer: 1o.

„Te sterven is dan ook naar de Schrift allermint begeerenswaard; het is integendeel door God aan den mensch opgelegd voor ernstige overtreding (hier wordt verwezen naar Gen. 2:17 in verband met Openb. 20:14; 21:8 en 2:1; 20:6). Dit geldt zoowel voor den eersten als voor den tweeden dood. Het verschil bestaat voornamelijk hierin, dat de eerste dood tot allen doorgaat, die in Adam begrepen waren, de tweede daarentegen samenvalt met de eeuwige straf, die hen treft, die niet door den Christus gered zijn" (1 Cor. 15: 21 en Openb. 21: 8). (Zie Vollenh. p. 43/4).

Hier wordt eerst gesproken van den dood als straf aan „den mensch" opgelegd. Zoo algemeen mogelijk. Als men zóó spreekt van „den mensch", dan wordt toch steeds bedoeld „de mensch van nature" en die ligt „midden in den dood". We lezen in Rom. 5:12: „en alzóó de dood tot alle menschen is doorgestaan". Prof. Greijdanus schrijft hierbij, dat alle menschen worden bedoeld „zonder ééne uitzondering".

Verder spreekt Prof. V. er van, dat de eerste dood doorgaat „tot allen... die in Adam begrepen zijn". We vragen weer: is dit werkelijk onjuist? Hier wordt niet gesproken van geloovigen, maar van alle menschen,

geloovigen en ongelovigen. En die worden gezien in hun relatie tot Adam in wien ze allen vielen, door wien allen onderworpen werden aan het: tot stof zult gij wederkeeren. Komt de tijdelijke dood niet over de geloovigen krachtens, ten gevolge van hun relatie met Adam? Zonder hun val in Adam zouden de geloovigen dien vorm van dood niet behoeven te ondergaan.

2o. In de tweede plaats lezen we het woord straf in den zin:

„Dit alles pleit voor de stelling, dat de Heilige Schrift den dood als straf ziet." (Vollenh. p. 44.)

Ook tegen deze stelling zal wel niemand bezwaar hebben. In de dogmatiek wordt de dood dan ook altijd besproken onder de straffen op de zonde.

Uit deze stelling concludeert Prof. V. nu als volgt:

„Vandaar, dat een man als Paulus tegen den (eersten) dood blijft opzien; liever dan dezen te ondergaan had hij, dat de Christus wederkwam, zoodat de gang naar het graf, die slechts weinigen geloovigen wordt bespaard, vervangen werd door een plotselinge, ook voor hem noodige verandering." (Id. p. 44.)

Vreeselijk gaat Prof. Hepp tegen deze uitspraak te keer. We spreken hierover beneden.

3o. Den derden keer vinden we het woord „straf" in deze uitspraak:

Doch tweétrié uitzicht troost de Christenen, die vroeger sterven. Het eerste is dit, dat de straf, die ook over hen als over kinderen van Adam komt, gepaard gaat met een zegen."

Ook hier weer de belangrijke bijvoeging „als over kinderen van Adam"! Als zoodanig komt de dood over hen als straf, maar juist deze bijvoeging, deze beperking dringt tot de aanname, dat in andere relatie, en dan hier natuurlijk in de relatie tot Christus, de dood geen straf is, maar uitsluitend doorgang tot het eeuwige leven! Wie Prof. V. kent weet, dat hij van harte zal belijden, dat, gerekend in Christus, iedere gedachte aan straf voor de geloovigen moet wegvallen. Op blz. 46 spreekt Prof. V. dan ook van wat de geloovigen eenzijdig in Adam, anderzijds in Christus bezitten!

De groote vraag, waarover het bij deze kwestie gaat, is evenwel deze: mag bij het spreken over den dood bij de kinderen Gods van straf gesproken worden en moet zulk spreken dwingen tot het aannemen van een aanranding der plaatsbekledende voldoening van Christus?

Laten we eerst naar Dr Kuyper luisteren. Ik citeer de Dictaten Dogmatiek: Locus de Peccato, blz. 110. Dr Kuyper spreekt over het probleem van het lijden en daarbij behoort ook het lijden des doods en stelt dan de vraag:

„Is het lijden der geloovigen een straf te noemen? Ja en neen. (Let wel ja én neen.)

1e. Ja — in zóoverre alle firmanten medelijden wanneer de firma aangesproken wordt, ook al is het, dat sommigen niet schuldig zijn.

Was er geen zonde, dan was er geen lijden; in den hemel zal geen lijden zijn; in het paradijs was er geen lijden; lijden is de openbaring van Gods toorn tegen de zonde; aan alle lijden kleeft de reuk van de straf over de zonde.

2e. Ja — wijl het lijden is een straf voor de schuld voor het bewustzijn van Gods kinderen..."

Later verklaart Dr Kuyper het „neen" op de bovengenoemde vraag aldus:

„Wanneer gaat de geloovige mis? Als hij denkt: dat overkomt mij om mijne zonde. Wie dat zegt, heeft zijn geloof verloochend, en is zijn Middelaar kwijt.

Want wat anders is zijn geloof in dien Middelaar dan de belijdenis, dat Christus Jezus volkomen vol-daan heeft voor al zijne zonden van verleden, heden en toekomst."

Indien bij iemand, dan is er zeker bij Dr Kuyper het onvoorwaardelijke vasthouden van de voldoening van Christus en tegelijk daarnaast een blijven spreken van het lijden en den dood als straf, lettend op wat dat lijden en die dood naar hun oorsprong, in hun wezen, op zichzelf genomen zijn.

Maar wat nog sterker spreekt is dit, dat de Heilige Schrift ons in dit spraakgebruik voorgaaf! Ook de Schrift spreekt van allerlei lijden als een oordeel Gods ook over de geloovigen! k Heb het oog op 1 Petr. 4:17: Want (het is) de tijd, dat het oordeel begint van het huis Gods. En indien het eerst van u (begint), wat zal het einde zijn van degenen, die aan het Evangelie van God ongehoorzaam zijn? (Vert. van Prof. Greijdanus.)

Prof. Greijdanus merkt bij dezen tekst op:

„Ter beantwoording der vraag, of dan ook nog de geloovigen door Gods oordeel getroffen worden zooals de apostel het hier duidelijk voorstelt, moeten we goed onderscheiden. (De oordeelen, die den geloovigen treffen zijn vlg. Prof. Greijdanus zelfs de voorbode, de voorafgaande openbaringen van het eeuwige oordeel!). De Heere Christus verzoonde al hun schuld, en droeg hun straf, en nam daarom alle oordeel voor hen weg. Wat hun nu overkomt ook aan led en droefenis, is voor hen geen oordeel, geen strafvonnis, maar openbaring van Gods liefde, die hun heil bedoelt en zoekt en werkt, ook door wat hen benauwt; vgl Rom. 1:28. Daarom is ook dat lijden voor de geloovigen genade. Zij mogen bovendien, wanneer dat een lijden is voor Zijn naam en zaak, dienen tot Zijn lof. (vgl vrs 12-18.) Maar op zichzelf is toch alle lijden van het schepsel werking van Gods toorn, oordeel over de zonde. Zonder zonde geen oordeel, noch lijden. Zelfs wanneer het lijden der geloovigen dient tot hunne heiliging, vs 12, voltrekt zich daarin Gods oordeel over wat er zondigs bij hen gevonden wordt. Daarom kan de Apostel Petrus hier spreken van krama (oordeel) en ook van to krama, het oordeel of vonnis, ook bij de geloovigen of Gods huis, omdat hij dat nu neemt niet naar zijn Goddelijk motief en doel te hunnen aanzien, maar naar zijn innerlijke wezen, op zichzelf." (Spat. v. onderget.)

Letten we dus bij lijden, dood enz. op het „innerlijke wezen", nemen we het zooals ze „op zichzelf" zijn, dan kan van oordeel en dus ook van straf gesproken worden bij die werkelijkheden, zonder dat ook maar op eenigerlei wijze de voldoening van Christus in het gedrang komt!

Dat Prof. Vollenhoven die voldoening van Christus ten volle tot zijn recht laat komen blijkt wel uit wat hij verder schrijft van den zegen, die met de straf des doods gepaard gaat. Die zegen is, dat bij den dood de vermoedende strijd tusschen „vleesch" en „geest", „oude" en „nieuwe mensch" ophoudt en ook de strijd met de booze wereld een einde neemt:

„Terwijl hier op aarde ook uit hun hart telkens booze begeerten kwamen, woont dan hun ziel, daarvan gereinigd bij den Heer in (2 Cor. 5: 8). Bovendien zal ook hun lichaam, hier een „doodslichaam" (Rom. 7:24) straks volgen: het val, hoewel als „natuurlijk" lichaam in verderfelijheid, oneer en zwakheid begraven, evenmin als hun ziel aan den dood ten prool:

geen bepaald persoon aan den stadhouder wilden voordragen.

Maar Pilatus benut de schoone gelegenheid om van den Nazarener en van diens proces af te komen. Hij stelt hen voor een keuze; hij plaatst den Heiland op een tweetal; Barabbas of Jezus, die genaamd wordt Christus. Zoo heeft de man alle moeite gedaan om Christus in vrijheid te stellen. En wanneer de wensch maar geuit was, dan waren én Barabbas én Jezus beiden in vrijheid heengegaan. Bij de overweging van des stadhouders motieven valt te denken aan den indruk, dien Jezus op hem gemaakt heeft en aan politieke doeleinden.

Op dat laatste willen wij toch even nader ingaan. Het ligt toch voor de hand, dat de stadhouder bij zichzelf overwogen heeft wat op den duur voor de rust onder het volk het meest profijtelijk was: de vrijheid van Barabbas of de loslating van Jezus. Barabbas zal er in zijn sympathie voor de romeinsche heerschappij niet beter op worden, indien hij lange jaren in de gevangenis zuchten moet. Dat pleitte ertvoor om Barabbas los te laten. Maar wanneer de Nazarener weer onder het volk komt heeft de stadhouder een goed tegenwicht tegen den invloed van het Sanhedrin. Dat pleitte dus voor Jezus. En dan kwam daar nog iets bij. De vrijheidsbond was er op uit om opstanden te organiseren; zie o.a. de Loofhultenfeestopstand. En deze vrijsharen zijn op zoek naar een leider voor hun ondernemingen. Het zou Pilatus heel wat waard zijn, wanneer hij kon bewerken, dat Jezus van Nazareth aan het hoofd kwam te staan van deze vrijheidsbeweging. Temeer, omdat uit het proces gebleken was, en bevestigd door de houding van Christus bij zijn arrestatie, dat diens rijk niet van deze wereld was. Voor de romeinsche belangen was het dus verreweg het beste, wanneer Barabbas aan het rebellenkruis kwam en

Jezus in vrijheid. Met Zijn populariteit kan Hij aan het gevaarlijke streven der vrijheidspartij een einde maken en een voorname factor voor de politieke rust in het Joodsche land worden. Alle moeite, die Pilatus toch aanwendt om Jezus los te laten, kan in deze richting wijzen. (cf Lucas 23 vs 20; Marc. 15:12).

Maar zie, Pilatus kan zijn doel niet bereiken. Want hoewel deze vrijheidsbenden voor een zeer moeilijke keuze gesteld waren: Barabbas of Jezus van Nazareth; of de leider van den laatsten opstand, die zijn sporen verdiend had; of de groote rabbi van Nazareth, die zoo populair was en die zoo grooten invloed had en die zoo vele malen gevraagd was om hun leider te worden, het laatst nog bij Zijn glorieuzen intocht in Jeruzalem — toch hebben zij tenslotte gekozen vóór Barabbas.

Maar zij waren daarvoor dan ook danig bewerkt door niemand minder dan de leiders van het volk, door de overpriesters en de ouderlingen. (Matth. 27:10; Marc. 15:11). Deze hebben van de pauze, ontstaan door de boodschap van Pilatus' huisvrouw (Matth. 27:19) gebruik gemaakt om propaganda te maken voor Barabbas. Zij hebben aan de leden der vrijheidsbeweging de overtuiging bijgebracht, dat zij niets, maar dan ook niets van Jezus te verwachten hadden. Zij hebben verhaald hoe de Heiland door Zijn gedrag en woorden absoluut had afgewezen een Messias te willen zijn naar den wensch van de „lestes". Geen opstand werd door Hem begeerd. Geen strijd wilde Hij bij Zijn arrestatie, hoewel Hij die gemakkelijk had kunnen voeren én winnen (cf Joh. 18:6; Matth. 26:53). Hij beval zelfs om de zwaarden op te steken. (Matth. 26:52). Ja, Hij stemde zelfs niet in met het programma van de „lestes": geen schatting aan den keizer, Maar beval zelfs: geef den keizer, wat des keizers is. (Matth. 22:21). Zoo zagen dus deze „lestes" al hun verwachtingen

beschaamd. Van Jezus was voor hun beweging en program niets meer te hopen.

En zoo kwamen zij er toe om vóór Barabbas te kiezen, van hem was nu hun verwachting, op hem bouwden zij voor de toekomst; maar tegen Jezus: kruis Hem! Het plein weergalmde van hun woedend gebrul: Kruis Hem! Niets meer wilden zij met Hem te maken hebben. Eens bejubeld, nu verworpen! En dan mag Pilatus praten wat hij wil; en alle mogelijke moeite doen om Jezus vrij te krijgen; hij bereikt er slechts mee, dat men gaat gelooven, dat Pilatus er belang bij heeft om Jezus te handhaven, omdat deze zich aan de zijde van de Romeinen gesteld heeft; hij bereikt er slechts mede, dat de woede der massa stijgt tot kookhitte en hun en der overpriesters geroep geweldig wordt. (Luc. 23:20-28). Toen kon Pilatus niet anders doen dan Barabbas loslaten.

En het vonnis van het eerste proces wordt ten uitvoer gebracht over den Heiland.

Dit Barabbas-intermezzo schijnt van gewicht te zijn geweest, nu alle evangelisten ons op de hoogte ervan stellen.

Maar sterker kan ook niet de tegenstelling gevoeld worden tusschen tweétrié Messias-verwachting, de aardsche in Barabbas belichaamd en de geestelijke door Christus voorgestaan. Want terwijl Barabbas belooft: „Mijn Messiaansche rijk is van deze wereld, maakt u vrij van Rome"; onderwijst Jezus Christus ons aangaande Zijn Rijk: „Mijn Messiaansche Rijk is niet van deze wereld, maakt u niet vrij van Rome's tyrannie; maar de waarheid. Ik zal u vrijmaken van zonde en maken tot kinderen Gods".